

Kansainväliset kaupunkivertailut

Yhteenveto

Sisällys

Johdanto	2
Helsingin sijoittuminen seurattavissa vertailuissa 2016-2019 ^[1]	3
1. European Metropolitan Transport Authorities (EMTA): <i>Benchmarking in European Service of Public Transport</i>	4
2. GDS-Index, collaborative business initiative: <i>Global Sustainable Destination Index</i>	5
3. Union of International Associations: <i>International Meetings Statistics Report</i>	7
4. European Cities Marketing: <i>Benchmarking Report</i>	8
5. Rutgers SPAA: <i>Global E-Governance Survey</i>	9
6. IESE Business School: <i>Cities in Motion Index</i>	10
7. Suomen suurimmat kaupungit ja Open Knowledge International: <i>Finland local open data census</i>	11
8. European Commission / European Data Portal: <i>Open Data Maturity in Europe</i>	12
9. INSEAD & The Adecco Group: <i>Global City Talent Competitiveness Index</i>	13
10. Economist Intelligence Unit: <i>Global Liveability Index</i>	15
11. fDi Intelligence: <i>European Cities and Regions of the Future</i>	16
12. Startup Genome: <i>Global Startup Ecosystem Report</i>	17
13. Telos & Sustainable Development Solutions Network: <i>2019 SDG Index and Dashboards Report</i>	18
14. Sustainable Development Solutions Network: <i>World Happiness Report (2020)</i>	20
15. UN-Habitat: <i>City Prosperity Index</i>	21

Johdanto

Helsingin kaupunkistrategiaan 2017-2021 on kirjattu: ”Ollakseen vielä vahvemmin hyödyksi koko maan suotuisalle kehitykselle Helsinki kohottaa omaa tavoitetasoaan maailman johtavien kaupunkien välisissä vertailuissa. Kaupunki valitsee muutaman laadukkaan kansainvälisen vertailun ja rankingin, seuraa näitä systemaattisesti ja pyrkii parantamaan sijoitustaan.”

Kaupunkiorganisaation sisällä toimiva työryhmä kokosi loppuvuoden 2017 ja alkuvuoden 2018 aikana listan 14 kansainvälisestä vertailusta ja rankingista, joita ehdotettiin seurattavaksi säännöllisesti kaupunkistrategiamittareiden yhteydessä. Kaupunginhallitus merkitsi tämän listan tiedoksi 12.3.2018. Erillistä päätöstä valittavista vertailuista ei tehty, koska vertailujen jatkuvuus on jossain määrin epävarmempaa kuin mittareiden perustana olevien tilastojen ja tutkimuksien. Tämän vuoksi haluttiin turvata mahdollisuus ottaa mukaan uusia sekä jättää pois vertailuja olosuhteiden muuttuessa.

Tässä raportissa kerrotaan siitä, miten Helsinki on menestynyt kussakin seurattavaksi valitussa vertailussa erityisesti tämän valtuustokauden aikana eli vuodesta 2017 lähtien. Muutama vuonna 2018 seurattavaksi valittu vertailu on sittemmin lakannut ilmestymästä tai niiden jatkuvuuteen liittyy huomattavaa epävarmuutta. Näiden tilalle on mahdollisuuksien mukaan valittu korvaava vertailu. Kaikkia tässä raportissa mainittuja vertailuja on seurattu säännöllisesti ympäri vuoden, ja vertailutuloksista on viestitty tuoreeltaan sekä kaupunkiorganisaation sisä- että ulkopuolella.

Helsingin sijoitus on valtuustokaudella seuratuista rankingeista useammassa hieman heikentynyt kuin pysynyt paikallaan tai parantunut. Monet vertailut eivät käytä vuodesta toiseen aivan samoja mittareita tai osioiden välisiä painotuksia, mikä heikentää mahdollisuutta tehdä selkeitä johtopäätöksiä tulosten perusteella.

Helsingin sijoittuminen seurattavissa vertailuissa 2016-2019^[1]

Vertailun nimi	Vertailun laatija	2016	2017	2018	2019	2020	Seurattu sijoitus
Benchmarking in European Service of Public Transport	European Metropolitan Transport Authorities, EMTA	2.	2.	2.	2.	2.	Kokonaissijoitus vertailussa (vertailualueena HSL-alue/Helsingin seutu)
Global Destination Sustainability Index (GDS-Index)	GDS-Index, collaborative business initiative	6.	6.	5.	18.	-	Kokonaissijoitus vertailussa
International Meetings Statistics Report	Union of International Associations	24.	15.	20.	14.	12.	Kokonaissijoitus vertailussa
Benchmarking Report	European Cities Marketing	5.	5.	2.	5.	2.	Yöpymisten kasvu pohjoismaisten pääkaupunkien vertailussa
Cities in Motion Index (CIMI)	IESE Business School	38.	52.	55.	66.	-	Sijoittuminen teknologia-osa-alueella
Finland local open data census	Suomen suurimmat kaupungit ja Open Knowledge International	1.	-	1.	1.	1.	Kokonaissijoitus vertailussa
Open Data Maturity in Europe	European Commission / European Data Portal	8.	5.	19.	9.	14.	Kokonaissijoitus vertailussa (vertailualueena Suomi)
Global City Talent Competitiveness Index	INSEAD, Adecco Group, Tata Communications	-	3.	5.	7.	31.	Kokonaissijoitus vertailussa -> painopiste muuttuu joka vuosi
Global Liveability Index	Economist Intelligence Unit (EIU)	9.	9.	16.	-	-	Kokonaissijoitus vertailussa
European Cities and Regions of the Future	fDi Intelligence	11.	-	10.	-	13.	Kokonaissijoitus vertailussa
the Global Startup Ecosystem Report	Startup Genome	-	-	-	-	-	(Ei yksittäistä seurattavaa sijoitusta)
SDG Index and Dashboard Report. European Cities.	Telos & Sustainable Development Solutions Network					3.	Kokonaissijoitus vertailussa
World Happiness Report	Sustainable Development Solutions Network					1.	Kokonaissijoitus vertailussa

^[1] Huom! Tässä taulukossa vertailutulokset on yhdenmukaisuuden vuoksi esitetty niiden julkaisuvuoden mukaan. Usein vertailun pohjana käytetty data on kuitenkin kerätty edellisenä vuonna tai vielä aikaisemmin.

1. European Metropolitan Transport Authorities (EMTA): *Benchmarking in European Service of Public Transport*

Liikenteen kestävyiden osalta kaupunkistrategiamittareiden yhteydessä seurataan BEST-vertailua (*Benchmarking in European Service of Public Transport*). Vertailussa on tällä hetkellä mukana kahdeksan eurooppalaista kaupunkiseutua, Helsingin seutu (HSL-alue) mukaan lukien. HSL-alue on menestynyt BEST-vertailussa erinomaisesti. Vuosina 2010–2014 se oli vertailussa 1. sijalla, ja vuodesta 2015 lähtien 2. sijalla Geneven jälkeen.

BEST-vertailu on vuosittain tehtävä kyselytutkimus, jossa mitataan eurooppalaisten kaupunkiseutujen asukkaiden tyytyväisyyttä alueensa joukkoliikenteeseen. Uusimassa eli vuonna 2019 toteutetussa kyselyssä olivat mukana HSL-alueen lisäksi myös Bergen, Geneve, Kööpenhamina, Oslo, Rotterdam, Trondheim ja Tukholma. Vuonna 2019 kyselyyn osallistui yhteensä yli 13 000 vastaajaa, joista HSL-alueella hieman vajaan 2 200. Kansainvälisessä vertailussa HSL-alueen suurimpana vahvuutena muihin BEST-vertailukaupunkeihin verrattuna erottuu istumapaikan saamisen helppous (vuonna 2019 tyytyväisiä 85 %, BEST-keskiarvo 68 %); tältä osin HSL-alue on aina sijoittunut vertailussa vahvasti. Muita suhteellisia vahvuuksia ovat esimerkiksi kulkuvälineiden nykyaikaisuus (tyytyväisiä 84 %, BEST-keskiarvo 70 %) sekä joukkoliikenteen rahalle antama vastine (tyytyväisiä 66 %, BEST-keskiarvo 48 %). Tyytyväisyys kulkuvälineiden nykyaikaisuuteen on kasvanut jatkuvasti, kun taas rahalle saadun vastineen osalta tyytyväisyys on lähtenyt kasvuun vuodesta 2016 lähtien.

HSL-alueen ainoat heikkoudet vuonna 2019 verrattuna BEST-kaupunkien keskiarvoon ovat tyytyväisyys henkilökunnan käytökseen (tyytyväisiä 71 %, BEST-keskiarvo 73 %) sekä henkilökunnan kyky vastata kysymyksiin (tyytyväisiä 56 %, BEST-keskiarvo 65%). Tyytyväisyys henkilökunnan toimintaan niin käytöksen kuin avunannon osalta ovat pysyneet tasaisina jo usean vuoden ajan.

HSL-alueen sisällä on eroa tyytyväisyydessä eri kuntien asukkaiden välillä. Helsinkiläiset ovat kokonaisarvosanalla mitattuna tyytyväisimpiä HSL-alueen asukkaita (84 % tyytyväisiä), ja vähiten tyytyväisiä ovat Siuntion (53 % tyytyväisiä) ja Sipoon (58 % tyytyväisiä) asukkaat. Helsinkiläiset ovat muita HSL-alueen kuntien asukkaita tyytyväisempiä erityisesti joukkoliikenteen toimivuuteen työ- ja koulumatkoilla ja vapaa-ajan matkoilla sekä siihen miten joukkoliikenne soveltuu matkoille Helsingin keskustan ulkopuolella.

2. GDS-Index, collaborative business initiative: *Global Sustainable Destination Index*

Vihreän talouden osalta seurataan Helsingin sijoittumista *Global Sustainable Destination Indexissä (GDS-Index)*. Vuoden 2018 vertailussa Helsinki sijoittui 5. sijalle ja vuoden 2019 vertailussa sijalle 17. Vuoden 2020 osalta virallista vertailua ei julkaista.

Alkuperäisellä, 12.3.2018 kaupunginhallitukselle esitetyllä listalla vihreän talouden osalta ehdotettiin seurattavaksi Dual Citizen LLC:n tuottamaa *Global Green Economy Indexiä*. Sittenkin kyseinen vertailu on kuitenkin lakannut ilmestymästä kaupunkitasoisena, joten sen sijasta ryhdyttiin seuraamaan *GDS-Indexiä*.

Vuosittain ilmestyvän *GDS-Indexin* taustavoimina toimii joukko suuria kansainvälisiä kongressijärjestöjä, muun muassa International Congress and Convention Association (ICCA) sekä European Cities Marketing (ECM). Vuodesta 2016 lähtien julkaistun *GDS-Indexin* tarkoitus on ollut alun perin auttaa kongressialan toimijoita edistämään vastuullisia käytäntöjä bisnesmatkailussa ja tapahtumateollisuudessa. Vuoden 2019 vertailussa kysymykset laajennettiin koskemaan kaupungin vastuullisuustoimia ja kestävyttä kokonaisvaltaisemmin. Konkreettisesti *GDS-Indexissä* arvioidaan sitä, miten hyvin kestävyys toteutuu eri kaupungeissa ympäristön, yhteiskunnan, palveluntuottajien sekä kohteen matkailun kehittämisen osalta.

Helsingin sijoituksen laskuun vaikuttivat etenkin 2019 uudet kysymykset kaupungin virallisista vastuullisen matkailun ohjelmista, helsinkiläisten matkailualan toimijoiden puuttuvat vastuullisuussertifikaatit sekä se, että kaupunki ei aktiivisesti kannustanut toimijoita vastuullisempaan toimintaan. Osittain meiltä puuttuvat myös todisteet tehdystä toimista. Monet nyt työn alla olevat hankkeet pureutuvat juuri näihin asioihin.

Helsinki on ollut alusta lähtien vahvasti mukana *GDS-Indexin* toteutuksessa: jo vuonna 2012 Helsinki oli mukana allekirjoittamassa indeksin taustalla olevaa kestävä kehityksen julistusta. Ensimmäisessä, vuonna 2016 julkaistussa vertailussa Helsinki sijoittui 6. sijalle 35 kaupungin joukossa, ja vuonna 2018 julkaistussa vertailussa Helsinki sijoittui *GDS-Indexissä* Uppsalan kanssa jaetulle 5. sijalle. Vuonna 2019 Helsinki sijoittui 50 kaupungin joukossa sijalle 18.

Vuonna 2016 *GDS-Indexin* yhteydessä jaettiin myös erillinen *Innovation Award* -palkinto, jonka Helsinki voitti vuosina 2012—2014 toteutetulla *Greening Events* -projektilla.

Taulukossa 2 eritellään Helsingin suoriutumista *GDS-Indexin* yksittäisillä osa-alueilla vuosina 2016—2018. Vuoden 2019 osalta kysymysten määrä ja asettelu muuttuivat merkittävästi. Alla erillisessä taulukossa vuoden 2019 tulokset. Helsingin sijoituksen tipumiseen vaikuttivat etenkin heikompi menestys palveluntuottajien kestävydessä sekä kohteen matkailutoiminnan kestävydessä.

Taulukko 2: Helsingin suoriutuminen GDS-Indexin osa-alueilla 2016—2018

	Yhteensä	Ympäristö-kestävyys	Yhteiskunnallinen kestävyys	Palveluntuottajien kestävyys	Kongressikeskuksen kestävyys
2016	66 %	70 %	100 %	67 %	56 %
2017	78 %	89 %	92 %	79 %	68 %
2018	84 %	83 %	79 %	90 %	80 %

Taulukko 3: Helsingin suoriutuminen GDS-Indexin osa-alueilla 2019

	Yhteensä	Ympäristö-kestävyys	Yhteiskunnallinen kestävyys	Palveluntuottajien kestävyys	Kohteen matkailutoiminnan kestävyys
2019	65 %	76 %	91 %	61 %	45 %

 → GDS-Indexin kotisivu: <https://www.gds.earth/>

3. Union of International Associations: *International Meetings Statistics Report*

Union of International Associations (UIA) julkaisee vuosittain tilastoraportin kongressien ja kongressiosallistujien määristä. Kutakin vuotta koskevat tilastot julkaistaan aina seuraavana kesänä. Helsinki oli vuotta 2019 koskevassa tilastossa 12.; parhaimmillaan Helsinki on ollut kuudes edellisenä EU-puheenjohtajavuonna 2006.

Union of International Associations (UIA) julkaisee vuosittain lähinnä tilastoihin perustuvan raportin, jota on julkaistu vuodesta 1960 asti. Raportti perustuu kaupunkien itse toimittamiin lukuihin, joista UIA valitsee vertailuun tietyt kriteerit täyttävät kongressit. Kaikki kussakin kaupungissa järjestetyt kongressit eivät siis ole raportissa mukana. Väistämättä sijoituksiin vaikuttavat siis myös eri kaupunkien raportointitavat.

Julkaisussa esitetään kongressien määrät kaupungeittain ja maittain, ja näillä tiedoilla voidaan laskea kunkin kaupungin markkinaosuus. Kongressit on jaettu raportissa kolmeen ryhmään: A, B ja C. Ryhmässä A listataan vähintään 50 osallistujan kansainvälisten organisaatioiden järjestämiä tai sponsoroimia kongresseja. Ryhmässä B listataan kongresseja, jotka eivät mahdu kategorian A tiukkaan seulaan. B-ryhmän kongressien osallistujista pitää olla ulkomaalaisia vähintään 40 % ja kongressin pitää kestää vähintään kolme päivää. Ryhmässä C mukaan otetaan myös lyhyemmät ja pienemmät kongressit. Kaikki ryhmän B kongressit kuuluvat myös ryhmään C, joten Helsingin seuraama A+C-kategoria kattaa kaikki raportin listaamat kongressit.

Helsingin sijoitus kokonaisvertailussa oli vuonna 2019 viime vuosikymmenen korkein. Kaikki muut Pohjoismaiden pääkaupungit jäivät Helsingin taakse. Vuonna 2018 Helsinki oli sijalla 15 ja Euroopan kaupunkien listauksessa sijalla 14.

4. European Cities Marketing: *Benchmarking Report*

European Cities Marketing -järjestö (ECM) kokoaa vuosittain vertailuraportin jäsenkaupunkiansa matkailun kehityksestä. Vuoden 2020 raportti käsittelee vuotta 2019 ja se julkaistiin poikkeuksellisesta vuodesta johtuen vasta loppusyksystä 2020. Helsingin kannalta relevantit vertailukohdat löytyvät muista Pohjoismaista. Viimeisimmät tiedot koskevat vuotta 2019, jolloin Helsinki oli yöpymisten kasvussa pohjoismaisten pääkaupunkien vertailussa toisena Reykjavikin jälkeen.

European Cities Marketingin vertailussa on mukana 119 kaupunkia. Raportissa kerrotaan mukana olevien kaupunkien matkailun viime vuosien kehityksestä lähinnä tilastojen pohjalta. Raportin lisäksi ECM:n jäsenet saavat käyttöönsä myös aineistot taulukoina.

Raportissa ei ole kyse varsinaisesta rankingista vaan enemmänkin tilastopakettista, jossa kaupunkeja on toki laitettu järjestykseen erilaisten mittarien kuten yöpymisten tai majoituskapasiteettien suhteen. Näissä vertailuissa suuret kaupungit ja erityisesti vaikiintuneet matkakohteet nousevat kärkeen.

Uusimmassa eli vuotta 2019 koskevassa yöpymisvertailussa kärkikaupungit olivat Lontoo, Pariisi, Berliini ja Rooma. Helsinki oli sijalla 38. Muista pohjoismaisista pääkaupungeista Tukholma oli sijalla 13, Kööpenhamina sijalla 16, Oslo sijalla, Reykjavik sijalla 43 ja lisäksi Tallinna sijalla 48. Jos tarkastellaan vain ulkomaisia yöpymisiä, Kööpenhamina nousi Tukholman ohi ja sekä Reykjavik että Tallinna ohittivat Helsingin.

Yöpymisten muutoksessa Oslo oli koko Pohjoismaiden ykkönen; yöpymisten kasvu oli siellä noin 10 prosenttia. Tämä riitti kasvuvertailussa 15. sijaan. Vaikka ulkomaisissa yöpymisissä Oslo oli hieman Helsingin takana, ulkomaiset yöpymiset lisääntyivät Oslon kaikkein eniten, yli 20 prosenttia. Helsingissä yöpymiset lisääntyivät 7,7%, mikä tuotti sijaluvun 27. Pohjoismaisessa vertailussa Helsinki oli kasvussa Oslon jälkeen toisena. Ulkomaiset yöpymiset lisääntyivät Helsingissä 4,4 prosenttia.

Majoituskapasiteetiltaan (rekisteröidyt vuodepaikat) suurimmat kaupungit ovat samat kuin yöpymisvertailun kärkikaupungit eli Lontoo, Pariisi ja Berliini. Tukholma nousi tällä listalla peräti sijalle 6. ja vertailun vuoksi, Helsinki oli sijalla 40. Tukholman kapasiteetti on yli nelinkertainen Helsinkiin verrattuna.

5. Rutgers SPAA: *Global E-Governance Survey*

Kyseisen vertailun jatko on epävarma. Mahdollisia korvaavia vaihtoehtoja selvitetään.

Rutgers SPAA:n *Global E-Governance* -vertailussa asiantuntijat maailmanlaajuisesti arvioivat kuntien verkkosivuja yksityisyyden ja tietoturvan, käytettävyyden, sisällön, palveluiden ja asukkaiden osallistamisen näkökulmista. Vertailua on julkaistu kahden vuoden välein vuodesta 2003 alkaen.

Helsinki sijoittui vuoden 2011—2012 vertailussa sijalle 13, vuoden 2013—2014 vertailussa sijalle 16 ja vuoden 2015—2016 vertailussa sijalle 2. Tämän jälkeen uusia päivityksiä vertailusta ei ole ilmestynyt. Mahdollisen vaihtoehtoisen vertailun valitsemista selvitetään valtuustokauden jälkipuoliskolla.

6. IESE Business School: *Cities in Motion Index*

***Cities in Motion Indexissä* (CIMI) kaupunkeja arvioidaan yhdeksällä eri osa-alueella. Näistä teknologia-osa-alue on valittu Helsingin kaupunkistrategiamittareiden yhteydessä seurattavaksi. Helsingin sijoitus kyseisellä osa-alueella on pudonnut vuosien 2017—2019 välillä 52. sijalta 66. sijalle. Helsingin kokonaissijoitus vertailussa sen sijaan on samalla ajanjaksolla hienoisesti parantunut 24. sijalta 22. sijalle.**

Vuonna 2013 ensimmäistä kertaa julkaistussa CIMI-vertailussa pyritään arvioimaan kaupunkien kestävyyttä sekä niiden kaupunkilaisille tarjoamaa elämänlaatua yhdeksän osa-alueen kautta. Nämä ovat hallintotapa, kaupunkisuunnittelu, teknologia, ympäristö, kansainvälinen ulottuvuus, yhteisöllisyys, liikkuminen ja kuljetus, inhimillinen pääoma sekä talous. CIMI-vertailusta julkaistaan uusi editio vuosittain; uusimmassa eli vuoden 2019 vertailussa mukana oli yhteensä 174 kaupunkia.

Helsingissä on päätetty seurata säännöllisesti nimenomaan teknologia-osa-alueella sijoittumista digitalisaation kehittymisen seuraamiseksi. Teknologiakokonaisuuden indikaattoreista osa on valtakunnallisen tason mittareita. Kokonaisuus antaa kuitenkin kaupunkilaisten teknologiaedellytyksistä laajan kuvan ja hyvän vertailuarvon. Indikaattoreina on lähinnä teknologisiin edellytyksiin kuten internet-liittymiin liittyviä mittareita.

Helsingin tulokset teknologia-osa-alueella ovat strategiakauden aikana heikentyneet. Vuonna 2017 Helsingin sijoitus teknologiaosuudessa oli 52., vuoden 2018 sijoitus oli 55., ja uusimmassa eli toukokuussa 2019 julkaistussa vertailussa Helsinki sijoittui 66. sijalle.

→ Vuoden 2019 raportti: https://media.iese.edu/research/pdfs/ST-0509-E.pdf?_ga=2.117269765.2062710645.1557211272-1364002905.1553244818

7. Suomen suurimmat kaupungit ja Open Knowledge International: *Finland local open data census*

Finland local open data census -vertailutaulukko kuvaa Suomen kaupunkien keskeisimpien julkisten tietoaisteistojen avaamisen tilannetta vuositason tasolla. Helsinki on alusta lähtien sijoittunut vertailussa ykkössijalle.

Vertailutaulukon peruspohjan on luonut Open Knowledge International -järjestö. Suomen kuusi suurinta kaupunkia ovat räätälöineet taulukon kategoriat vastaamaan Suomen lainsäädäntöä ja kuntien keskeisimpiä julkisia tietovarantoja. Tämän myötä taulukolle on annettu nimi Finland local open data census. Vastaavanlainen vertailutaulukko on käytössä myös muutamassa muussa maassa, esimerkiksi Yhdysvalloissa. Lähtökohtaisesti muiden maiden tiedot eivät kuitenkaan ole suoraan verrattavissa Suomen tietoihin.

Tietojen syöttämisestä ja ylläpidosta vastaa kukin kaupunki itse. Helsinki Region Infoshare ylläpitää pääkaupunkiseudun kaupunkien tietoja. Näiden kaupunkien osalta tiedot ovat ajan tasalla. Tietojen syöttäminen perustuu vapaaehtoisuuteen, joten muiden kaupunkien antamat tiedot eivät välttämättä ole täysin kattavia.

Finland local open data census -vertailun tuottaminen aloitettiin vuonna 2014, jolloin Helsinki sijoittui vertailun ykkössijalle. Vuonna 2015 Helsinki jättäytyi vertailun ulkopuolelle, mutta palasi taas vuonna 2016 sen kärkeen. Vuoden 2016 jälkeen vertailussa käytettävää pisteytystä ja kategorioita on uudistettu.

Vuonna 2019 Helsinki oli yhä vertailutaulukon ykkösenä (pistemäärä 93 % maksimista). Ainoat taulukossa mainitut aineistot, joita Helsinki ei ole vielä avannut, ovat rakennusluvut sekä metatiedot kaupungin solmimista hankintasopimuksista. Seuraavilla sijoilla vertailussa ovat Vantaa (82 %), Espoo (79 %), Oulu (67 %) sekä Turku (59 %). Vuoden 2020 vertailutaulukko on erityisesti muiden kuin pääkaupunkiseudun kaupunkien osalta vielä työn alla.

→ Vuoden 2019 vertailutaulukko: <http://fi-cities.survey.okfn.org/year/2019>

→ Koko vertailutaulukko: <http://fi-cities.survey.okfn.org/>

8. European Commission / European Data Portal: *Open Data Maturity in Europe*

Open Data Maturity in Europe on Euroopan unionin jäsenmaiden välinen vertailu, joka kuvaa vuositason muun muassa keskeisten datojen avaamisen tilannetta, avoimen datan verkkopalvelun laajuutta sekä avoimen datan vaikuttavuutta. Uusimmassa eli vuoden 2020 raportissa Suomi on sijalla 14.

Avoimen datan kansainvälisen vertailun osalta kaupunginhallitukselle 12.3.2018 esitellyllä listalla ehdotettiin seurattavaksi Open Knowledge Internationalin ylläpitämää valtioiden välistä vertailua. Tuo vertailu on kuitenkin sittemmin lakkautettu. Sen tilalla seurattavaksi on valittu vuosittain julkaistava EU-jäsenmaiden välinen vertailu nimeltä Open Data Maturity in Europe.

Open Data Maturity in Europe -vertailun toteuttaa EU:n ylläpitämä European Data Portal, joka kokoaa yhteen palveluun EU:n jäsenmaiden eri julkisten tahojen julkaisemia avoimia dataa. Suomen osalta kyselyn vastaajana toimii Digi- ja väestötietovirasto, joka hallinnoi kansallista avoindata.fi-palvelua.

Tietojen keruu toteutetaan joka kevät, ja raportti julkaistaan loppuvuodesta. Helsinki Region Infoshare (HRI) toimittaa tietoja omasta toiminnastaan avoindata.fi:n asiantuntijoille raportointia varten. Hieman alle puolet avoindata.fi:ssä olevista aineistoista kopioituu sinne HRI:stä. Vaikka Open Data Maturity in Europe siis onkin valtiotason vertailu, sen voidaan katsoa olevan relevantti seurattava myös Helsingin kannalta. Tuloksia tarkastellessa tosin tulee huomioida, että raportti perustuu itsearviointiin, eikä sen perusteella voi suoraan sanoa, mikä maa on paras tai huonoin.

Uusimmassa eli vuoden 2020 raportissa Suomi on sijalla 14. Vuosina 2016—17 Suomi sijoittui kymmenen parhaan maan joukkoon. Vuonna 2018 Suomi putosi sijalle 19, mutta nousi seuraavana vuonna taas kymmenen parhaan joukkoon, sijalle 9. Vuoden 2018 huonompi sijoitus johtui muun muassa avoimen datan vaikutusten systemaattisen seurannan puutteesta. Tuoreimmassa raportissa Suomi sai kaikkien maiden keskiarvoa huonommat pisteet ainoastaan Policy-osiosta. Eri vuosien tuloksia ei tosin voi suoraan verrata aiempien vuosien tuloksiin, sillä arviointimenetelmää uudistetaan vuosittain hieman.

→ European Data Portalin kotisivu: <https://www.europeandataportal.eu/>

→ Vuoden 2020 raportti: https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/edp_landscape_insight_report_n6_2020.pdf

→ Tarkempi analyysi Suomen menestymisestä vertailun eri osa-alueilla: https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/country-factsheet_finland_2020.pdf

9. INSEAD & The Adecco Group: *Global City Talent Competitiveness Index*

Global City Talent Competitiveness Indexissä (GCTCI) vertaillaan kaupunkien kykyä kasvattaa ja houkutella osaajia sekä pitää heistä kiinni. Ensimmäisessä, vuonna 2016 julkaistussa vertailussa Helsinki sijoittui 3. sijalle 46 kaupungin joukossa. Uusimmassa, vuonna 2019 julkaistussa vertailussa mukana olevien kaupunkien määrä on noussut 138: aan. Helsinki sijoittui tämän vuoden kaupunkien välisessä kokonaisvertailussa 31. sijalle, mikä on roima pudotus aiempaan sijoitukseen nähden, sillä Helsinki on usein ollut kymmenen parhaimman kaupungin joukossa.

GCTCI:n taustalla on vuodesta 2013 lähtien julkaistu *Global Talent Competitiveness Index*, jossa vertaillaan valtioiden kykyä kasvattaa ja houkutella osaajia sekä pitää heistä kiinni. Vertailun taustavoimat ovat INSEAD (yksi maailman johtavista kauppakorkeakouluista) sekä The Adecco Group (maailman suurin henkilöstöpalveluyritys). Niiden lisäksi julkaisemisessa on mukana myös vaihtuva kolmas konsulttityyppinen organisaatio. GTCI-rankingissa maita sekä kaupunkeja tarkastellaan viiden eri osa-alueen pohjalta luodun indeksin kautta. Viisi osa-aluetta ovat: 1) Mahdollistavuus (enable) 2) Houkuttelevuus (Attract) 3) Kasvu (Grow) 4) Retain (Säilyttäminen) 5) Globaali tietotaito (Global Knowledge Skills).

Helsinki oli kymmenen parhaan joukossa ainoastaan liikenteen matkustusaikoja vertailtaessa ja lähellä kärkikymmenikköä korkeakoulutettua väestöä vertailtaessa. Heikoimmin Helsinki menestyi lentokenttäyhteyksiä sekä ulkomaisten investointien pohjalta luotuja työpaikkoja tarkasteltaessa. Esimerkiksi ympäristön laatua tarkasteltaessa Helsinki menestyi odotettua heikommin, sillä sijoitus oli vasta 44. Lisäksi Helsingin sijoitusta heikensi muualla syntyneiden henkilöiden vähäinen määrä. Myöskään patenttihakemusten sekä internetin nopeudessa Helsinki ei yltänyt lähelle kärkisijoja 155 kaupungin joukossa. Julkaisussa ei suoraan oteta kantaa siihen, miksi Helsinki sijoittui 31. sijalle, mutta seuraavassa osiossa tuodaan esille niitä tekijöitä, jotka ovat käytettävissä olevien tietojen valossa voineet johtaa tähän sijoitukseen.

Kaupunkeja vertaillaan sen perusteella, kuinka hyvin 1) osaajien on mahdollista viihtyä kaupungissa, 2) kaupungissa on osaajia houkuttelevia tekijöitä, 3) kaupunki kykenee kasvattamaan uusia osaajia, 4) kaupunki onnistuu pitämään osaajat kaupungissa, sekä 5) kaupunki on kansainvälistynyt.

Helsingin vahvuuksia ovat uusimman vertailun mukaan muun muassa kaupunkiin sijoittuneiden kansainvälisten organisaatioiden määrä, internet-yhteyksien yleisyys kotitalouksissa sekä korkeakoulutettujen osuus aikuisväestöstä. Muut pohjoismaiset pääkaupungit Helsinki jättää GCTCI-vertailussa jälkeensä seuraavissa mittareissa: osaajien pitäminen kaupungissa, kun he ovat tänne saapuneet (koettu turvallisuus, asumisen edullisuus) sekä kansainvälisten organisaatioiden määrä. Nämä nähdään vahvuuksina, jotka auttavat myös osaavaa työvoimaa sijoittumaan kaupunkiin. Sen sijaan Helsingin nähdään pärjäävän

muita pohjoismaisia pääkaupunkeja heikommin osaajien houkuttelussa (asukasta kohden laskettu bruttokansantuote ja elämänlaatu) sekä lentomatkustajien määrässä. Lisäksi sosiaalisen median käyttö on vähäisempää kuin muissa pohjoismaisissa pääkaupungeissa.

Helsinki menestyy rankingissa hyödynnettyjen indikaattorien valossa todella heikosti erityisesti ulkomaisten investointien tehokkaassa hyödyntämisessä erityisesti ulkomaisten investointien tehokkaassa hyödyntämisessä kaupungin kehittämiseen ja työpaikkojen luomiseen. Tämä indikoi sitä, ettei Helsinki ole houkutteleva kohde ulkomaisille investoinneille ja etenkin työpaikkojen luomiselle tämän pohjalta. Lisäksi Helsingillä on muihin kaupunkeihin nähden heikommat lentoyhteydet rajojen ulkopuolelle, mikä toimii porttina kansainväliselle matkustajaliikenteelle sekä parhaimmillaan jopa osaajien houkuttelemiselle kansainvälisiltä työmarkkinoilta. Kansainvälisyydestä puhuttaessa on syytä korostaa sitä, ettei Helsinki ole vetovoimainen kansainväliselle liikkuvuudelle ja erityisesti osaajien houkuttelemiselle. Helsingissä erityisesti erityisasiantuntijoille on tilastojen valossa tarvetta ja tähän panostamalla voisi olla mahdollista kohottaa Helsingin sijoitusta tulevaisuudessa. Yleisesti ottaen ulkomaisen työvoiman puutteesta on tulossa Helsingille vähitellen haasteen sijasta ongelma, mikä haittaa myös kaupungin kehittymistä maailman toimivimmaksi kaupungiksi.

•
→ *Global Talent Competitiveness Indexin* kotisivu: <https://gtcistudy.com/>

10. Economist Intelligence Unit: *Global Liveability Index*

Economist Intelligence Unitin tuottama *Global Liveability Index* on yksi kansainvälisesti seuratuimmista elämänlaatuvertailuista. Vuosina 2011—2017 Helsinki sijoittui säännöllisesti vertailun kärkikymmenikköön. Vuonna 2018 Helsinki kuitenkin putosi sijalle 16. EIU:n raportissa todettiin, ettei Helsingin keräämässä pistemäärässä ollut sinänsä tapahtunut merkittävää pudotusta, vaan muutama muu kaupunki oli vain kirinyt ohi.

Global Liveability Index (joka on viime vuosina kulkenut myös nimillä *Liveability Ranking* sekä *Global Liveability Report*) pyrkii asettamaan kaupunkeja paremmuusjärjestykseen sen perusteella, miten hyvät elinolosuhteet ne tarjoavat. Käytännössä kutakin kaupunkia arvioidaan yli 30 kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen indikaattorin osalta. Indikaattorit jakautuvat viiteen yläkategoriaan: vakaus (painoarvo kokonaispisteiden osalta 25 %); terveydenhoito (20 %); kulttuuri ja ympäristö (25 %); koulutus (10 %); ja infrastruktuuri (20 %). Kaupunkien suoriutuminen näillä osa-alueilla arvioidaan ja niille annetaan vertailupistemäärät skaalalla 1—100, jossa 1 merkitsee sietämätöntä ja 100 ihanteellista.

Mukana EIU:n vertailussa on yhteensä 140 kaupunkia. Vuosina 2011—2017 Helsinki sijoittui joka kerta vertailun kärkikymmenikköön. Arvioitavista yksittäisistä osa-alueista Helsinki sai vuodesta toiseen täydet 100 pistettä vakauden ja terveydenhoidon osalta. Muillakin osa-alueilla Helsinki sai säännöllisesti yli 90 pistettä lukuun ottamatta kulttuuria ja ympäristöä, jonka osalta Helsingin vertailupistemäärä on ollut vuodesta 2015 lähtien 88,7.

Global Liveability Indexin kärkikymmenikkö pysyi koko 2010-luvun ajan suhteellisen muuttumattomana, mutta vuoden 2018 raportissa tapahtui monia mullistuksia. Vuosikaudet ykkössijalla ollut Melbourne putosi kakkoseksi Wienin jälkeen, ja uusina tulokkaina kärkikymmenikköön nousivat Osaka, Tokio ja Kööpenhamina. Kymmenen kärjen ulkopuolelle sen sijaan putosivat Helsinki, Auckland ja Perth, jotka olivat pysyneet kärkikymmenikössä koko 2010-luvun ajan.

•

11. fDi Intelligence: *European Cities and Regions of the Future*

Helsinki sijoittuu 13. sijalle uusimmassa *European Cities and Regions of the Future* -vertailussa, joka mittaa kaupungin kykyä houkutella investointeja. Vertailussa on mukana 319 kaupunkia ja 148 aluetta. Vertailussa katsotaan erikseen myös kaupunkien kehittäjäorganisaatioiden strategioita investointien houkuttelemiseksi. Tässä vertailussa Helsinki Business Hub sijoittuu pienten kaupunkialueiden kategoriassa neljänneksi.

European cities and regions -tutkimus vertailee Euroopan kaupunkeja ja alueita investointien näkökulmasta. Tämän vuoden tutkimukseen dataa kerättiin 505 kohteesta kuudessa eri kategoriassa. Näitä olivat taloudellinen potentiaali (economic potential), inhimillinen pääoma ja elämäntapa (Human Capital and Lifestyle), kustannustehokkuus (cost effectiveness), yhteydet (connectivity), liiketoimintaystävällisyys (Business Friendliness) ja suorien investointien strategia (FDI Strategy). Pisteissä painotettiin eri osa-alueita sen mukaan, kuinka merkityksellistä ne olivat investointipäätösten kannalta. Vertailussa alueet jaoteltiin kokoluokkien mukaan.

Uusimmassa, vuonna 2020 julkaistussa vertailussa Helsinki sijoittui kokonaispisteissä 13:lle sijalle. Parhaaseen sijoitukseensa eli neljänneksi Helsinki yltää pohjoisten kaupunkien kategoriassa. Uusimaa puolestaan sijoittuu toiseksi keskikokoisten eurooppalaisten maakuntien kategoriassa ja yhteistuloksissa kahdeksanneksi.

Yhteenveto Helsingin sijoituksista:

4. SIJA	fDi's Northern European Cities of the Future 2020/21
7. SIJA	fDi's Major European Cities of the Future 2020/21 - Economic Potential fDi's Major European Cities of the Future 2020/21 – Connectivity
9. SIJA	fDi's Major European Cities of the Future 2020/21 - Human Capital and Lifestyle
10. SIJA	fDi's Major European Cities of the Future 2020/21
13. SIJA	fDi's European Cities of the Future 2020/21 - Overall ranking

→fDi *European Cities and Regions of the Future 2020-21* raportin linkki:

<https://www.fdiintelligence.com/content/download/76859/2553325/file/fDi%20European%20Cities%20and%20Regions%20of%20the%20Future%202020-21.pdf>

12. Startup Genome: *Global Startup Ecosystem Report*

Startup Genome vertailee vuosittain julkaistavassa *Global Startup Ecosystem Reportissa* startup-ekosysteemin menestystekijöitä. Vuonna 2019 vertailun luonne muuttui aikaisempaan verrattuna, kun mukaan otettiin huomattavasti aiempaa enemmän kaupunkeja. Tämä näkyi myös vuoden 2020 raportissa. Helsinki erottui aikaisemmin startup-ekosysteeminsä tiiviydellä ja yhteisöllisyydellä, mutta uusimmassa raportissa se luokiteltiin neljänneksi parhaaksi nousevaksi ekosysteemiksi globaalisti.

Startup Genome vertailee vuosittain julkaistavassa *Global Startup Ecosystem Reportissa* startup-ekosysteemin menestystekijöitä. Uusimmassa, vuonna 2020 ilmestyneessä raportissa vertaillaan 150 kaupunkia/kaupunkiseutua, joista kymmenen EU:n alueella, ja eri aloja keskenään. Valittuja aloja ovat muun muassa tekoäly, lohkoketjuteknologia, robotiikka, biotieteet, digitaalinen terveys, kyberturvallisuus ja peliala. Tiedon lähteinä käytetään asiantuntijahaastatteluja, kyselyä sekä maksullisia startup-toimintaan liittyviä nettisivuja. Raportissa vertaillaan esimerkiksi kaupunkien rahoitusmahdollisuuksia, markkinoiden kokoa, osajien määrää ja kokemusta.

Vaikka Helsinki on kooltaan pienempi kuin moni kilpailijansa, tutkimus tuo jälleen esiin, että Helsingin vahvuudet ovat merkityksellisiä kansainvälisessä vertailussa. Nyt julkaitavassa raportissa Helsinki on listattu neljänneksi parhaaksi nousevaksi ekosysteemiksi globaalisti. Erityisesti Helsinki nousi esiin osajien ja rahoituksen kategorioissa. Helsinki erottui positiivisesti muun muassa huippuohjelmistokehittäjien kumulatiivisessa kasvussa. Näiden osajien määrä ja kasvu pitkällä aikavälillä on kriittinen osatekijä ekosysteemin menestymisen kannalta ja heijastelee ekosysteemin kasvupotentiaalia.

Raportin mukaan Helsingin alueen ekosysteemin arvo on 5,8 miljardia dollaria ja viimeisen 2,5 vuoden ajan varhaisen vaiheen rahoituksen määrä oli 511 miljoonaa dollaria. Sektorit, joilla Helsinki on erityisen vahva ovat tutkimuksen mukaan AI, Big data, analytiikka, peliala ja digitaalinen terveys.

Toisaalta Startup Genome on nostanut esille myös alueita, joilla Helsinki voisi kehittyä edelleen. Jo vuoden 2017 raportissa mainittiin, että Helsingissä tarvittaisiin lukumääräisesti lisää startupeja. Sama huomio toistettiin myös vuonna 2018 ja todettiin, että erityisesti maahanmuuttajien ja naisten perustamia startupeja kaivattaisiin lisää. Lisäksi raportissa tuotiin esiin se, että helsinkiläiset startupit hakeutuvat jo varsin mallikkaasti ulkomaille, mutta selkeästi suurin osa niistä jää Euroopan sisäpuolelle. Jatkossa tulisikin panostaa siihen, että yhä useampi startup pääsisi kiinni myös Euroopan ulkopuolisiin markkinoihin.

13. Telos & Sustainable Development Solutions Network: 2019 SDG Inex and Dashboards Report

YK:n jäsenmaat sopivat syyskuussa 2015 New Yorkissa järjestetyssä huippukokouksessa kestävän kehityksen tavoitteista ja toimintaohjelmasta, joiden on tarkoitus ohjata maailman kehityssuunnitelmia vuoteen 2030 asti. Kestävän kehityksen tavoiteohjelma (Agenda2030) tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestävään kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon.

Kestävän kehityksen tavoitteet (*Sustainable Development Goals*) astuivat voimaan vuoden 2016 alussa. Kestävän kehityksen tavoitteita on yhteensä 17 ja niillä on yhteensä 169 alatavoitetta. Tavoite on kääntää globaali kehitys uralle, jossa ihmisten hyvinvointi ja ihmisoikeudet, taloudellinen vauraus ja yhteiskuntien vakaus turvataan ympäristön kannalta kestävällä tavalla. Lisäksi poistetaan maailmasta äärimmäinen köyhyys kaikissa muodoissaan.

Tavoitteiden etenemisen seuraamiseksi on YK:n johdolla koottu mittaristo, jolla kunkin päämäärän ja tavoitteen toteutumista seurataan. Tällä hetkellä mittaristo sisältää 243 indikaattoria.

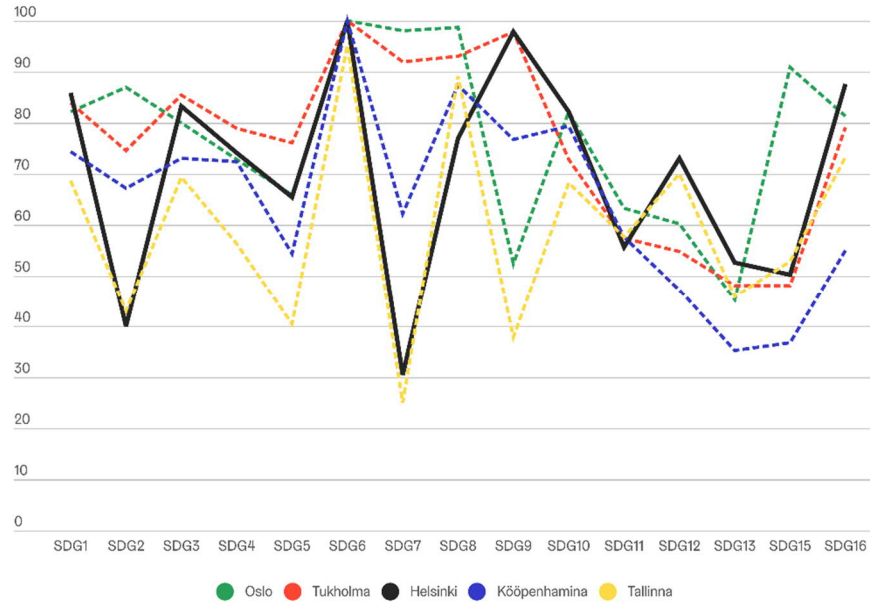
Helsinki sitoutui toisena kaupunkina maailmassa New Yorkin kaupungin luomaan kestävän kehityksen tavoitteiden paikallisen raportoinnin malliin. Helsingin ensimmäinen kestävän kehityksen raportti Agendasta teoksi – YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Helsingissä 2019 julkaistiin kesäkuussa 2019 ja se luovutettiin YK:lle heinäkuussa 2019.

Tämä 2019 julkaistu raportti kertoo 45 kaupungin suoriutumista eri tavoitteissa. Helsinki oli listauksessa kolmanneksi paras. Edellä olivat vain Oslo ja Tukholma. Kööpenhamina ja Zurich tulivat seuraavina. Reykjavik ei ollut mukana listalla, mutta Tallinna löytyi sijalta 29.

Raportin taustalla on yhteensä 56 eri alatavoitetta. Kaikkia SDG-alatavoitteita ei siis tässä raportissa ole vertailukaupunkien kohdalta selvitetty. Kunkin vertailussa mukana olevan kaupungin tulokset kunkin alatavoitteen kohdalla on saatavilla aineistopakettista, mikä on ladattavissa erikseen.

Raportti: https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2019/2019_sdg_index_euro_cities.pdf

**YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Pohjoismaiden
pääkaupungeissa (pl. Reykjavik). Raportti on julkaistu toukokuussa 2019.***

Lähde: <https://www.sdgindex.org/reports/sdg-index-and-dashboards-report-for-european-cities/>

* Indeksä. Paras tulos = 100. Kukin tavoite koostuu useasta alatavoitteesta. Näitä alatavoitteita on raportin taustalla yhteensä 56. Kunkin kaupungin tulokset kunkin alatavoitteen kohdalla on saatavilla aineistopaketista.

14. Sustainable Development Solutions Network: *World Happiness Report (2020)*

YK:n onnellisuusraportti (World Happiness Report) on YK:n kestävän kehityksen verkoston vuodesta 2012 alkaen vuosittain julkaisema raportti. Siinä laitetaan kaikkiaan 156 valtiota paremmuusjärjestykseen niiden ”onnellisuuden” mukaan, perustuen kunkin maan asukkaiden omiin arvioihin hyvinvoinnistaan. Kyse on siis subjektiivisesta mittarista ja tässä vertailu eroaa muista usein tilastolähteisiin tai vastaaviin pohjautuvista vertailuista.

Paremmuusjärjestys perustuu kysymyksiin, joilla ihmiset arvioivat omaa tilannettaan asteikolla 0-10. Raportin eri osissa on näitä kokemuksia verrattu selittäviin tilastollisiin tekijöihin kuten bruttokansantuotteen rakenteeseen, elinajanodotteeseen ja korruptioon.

Vuoden 2020 raportissa laitetaan ensimmäistä kertaa järjestykseen myös kaupungit. Tällä halutaan tuoda esiin kaupunkien valtavaa merkitystä.

Maavertailussa Suomi oli kärjessä, Tanska toisena ja Sveitsi kolmantena. Islanti ja Norja tulivat seuraavina. Kun vielä Ruotsi oli seitsemäs, Pohjoismaiden ulkopuolelta seitsemän kärkeen mahtui aiemmin mainitun Sveitsin lisäksi vain Hollanti. Viro oli listauksen 51.

Kaupunkivertailussa Reykjavikia (12.) lukuun ottamatta kaikki muut Pohjoismaiden pääkaupungit olivat kymmenen joukossa. Helsinki koko vertailun kärjessä, Kööpenhamina viides, Oslo seitsemäs ja Tukholma yhdeksäs. Tallinna oli sijalla 99.

Raportti: <https://worldhappiness.report/ed/2020/cities-and-happiness-a-global-ranking-and-analysis/>

15. UN-Habitat: *City Prosperity Index*

Kyseisen vertailun jatko on epävarma. Mahdollisia korvaavia vaihtoehtoja selvitetään.

Yhdistyneiden kansakuntien asuinyhdyskuntaohjelman eli UN-Habitatin tuottama *City Prosperity Index* -vertailu julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 2012. Seuraava raportti ilmestyi vuonna 2015, minkä jälkeen vertailusta ei ole ilmestynyt uudempia versioita. Seuraavan raportin on alustavasti kerrottu valmistuvan vuonna 2021.

Toistaiseksi tiedossa ei ole sellaista sosiaalista kestävyyttä koskevaa vertailua, joka sopisi *City Prosperity Indexin* tilalla seurattavaksi. Sekä *City Prosperity Indexin* seuraamista että mahdollisen vaihtoehtoisen vertailun kartoittamista jatketaan.